

"El català no serà una llengua normal"

L'autor de 'La normalitat improbable', el professor de filologia catalana Albert Branchadell, ens explica en aquesta entrevista per què creu que no s'assoliran els objectius de la normalització lingüística. Opinions polèmiques.

Per què després de quinze anys de normalització lingüística encara estem donant-li voltes al tema?

—Perquè no s'ha resolt. Hi ha un seguit d'obstacles que fan inviable poder viure en català: un marc jurídic advers, que ho fa impossible legalment, una actitud del govern de Catalunya i dels de la resta dels Països Catalans que dificulten aquesta normalitat i l'aspecte més preocupant de tots, que és la falta d'una consciència popular suficient.

—Quan diu que és impossible viure en català vol dir de forma absoluta? Perquè, de fet, és possible fer-ho en molts àmbits...

—Però n'hi ha d'altres on necessàriament cal utilitzar el castellà i hi ha pocs indicis que aquests àmbits puguin ser catalanitzats, com l'exèrcit, però no cal anar a un exemple tan exòtic; en el mateix món polític un diputat o senador català no pot usar la seva llengua a les institucions de l'estat.

—Com es poden superar aquests obstacles?

—Jo no tinc propostes clares en aquest sentit però en algun cas la superació seria tècnicament senzilla. Pel que fa al marc jurídic hi hauria dues mesures bàsiques; una seria reformar a llarg termini la Constitució per fer el català llengua oficial de l'estat espanyol i a Catalunya la mesura evidentíssima seria reformar la llei de normalització lingüística, que és una assignatura que tenim pendent des de fa anys i que no acabem d'aprovar mai. Caldria també aconseguir que Convergència i Unió prengué més interès en la llengua, cosa que sembla difícil per ara i això va lligat a l'increment de la consciència popular sobre el tema.

—Es preocupen més de la llengua els qui no són de Convergència i Unió?

—Analitzant els programes electorals dels diversos partits, i almenys sobre el paper, es pot veure que tant Esquerra Republicana com Iniciativa per Catalunya tenen propostes més avançades que CiU.

El problema és que és poc probable que aquests partits arribin al govern a curt termini. Més important seria veure què proposa el PSC, que és el recanvi de govern més immediat, però aquí ens trobem amb una gran ambigüïtat, ja que en principi el seu programa en matèria lingüística era força avançat, del 92 ençà les propostes han retrocedit.

—Vostè té un concepte bastant clar del que comporta la normalitat. Podria explicar-lo?

—Sí, jo crec que no hi ha una sola normalitat sinó tres normalitats possibles. La primera és la normalitat mínima i consisteix a aconseguir que cada ciutadà s'expressi en la llengua oficial que vulgui. Després hi ha la normalitat feble en què, a més de poder triar la llengua que vol, el ciutadà es troba que les institucions utilitzen el català, aquest seria l'objectiu que es persegueix en la normalització lingüística del català actualment. Finalment hi hauria la normalitat forta que és la que jo crec que cal

—bé, jo i altres estudiosos del tema— en què la majoria de la població tindria el català com a llengua primera, que és el tipus de situació que es dona al Quebec, on el francès és la llengua del 83% de la població.

—El govern català té clar cap on vol anar?

—Parcialment. Com ja he dit, el govern persegueix una normalitat feble perquè en el fons hi ha una indefinició de l'objectiu final a què es vol arri-

"Caldria que CiU tingués més interès en la llengua. Les propostes d'Esquerra Republicana i d'Iniciativa per Catalunya en aquest àmbit són més avançades, però és poc probable que aquests partits arribin al poder a curt termini."

distribució funcional perjudicial per al català"

RICARD CUGAT

bar. Aquesta indefinició es transmet a la població que sap que el català es vol promoure perquè ho veu cada dia, però no té una idea clara de fins a quin punt. Hi ha parlants que es pregunten si ens estem passant o no ens estem passant perquè no saben quin és el rang definitiu que el català ha de tenir.

—*No és possible que hi hagi altres conceptes de normalitat? Per exemple, a Filipines, tothom considera normal utilitzar el tagàlog per unes coses i l'anglès per unes altres. No pot ser que els catalans davant d'una normalitat que no arriba acabin per assumir com a normal la situació actual?*

—Jo crec que moltes persones ja ho han fet. La creença en el bilingüisme és molt àmplia socialment. Això és dolent perquè una llengua només sobreviu pel que s'anomena plenitud d'ús i amb el bilingüisme es pot tendir a una distribució funcional, en què el català quedi relegat a uns usos concrets. A llarg termini, la percepció que això genera en el parlant és que la llengua catalana és poc útil o menys útil que el castellà i el procés de substitució lingüística es pot accelerar.

—*Una forma de classificar les actituds a l'entorn del tema és la de pessimistes i optimistes. Vostè a quina s'apunta?*

—Jo em definiria com a pessimista però no en el sentit de creure que el català desapareixerà, sinó en el sentit que el català no assolirà la normalitat.

—*El seu llibre està escrit de forma metòdica i coherent, no obstant això, en algun moment el rigor és substituït per una voluntat provocadora. Vostè en realitat creu tot allò que diu o pretén esperar els qui pensen que ho tenim tot guanyat?*

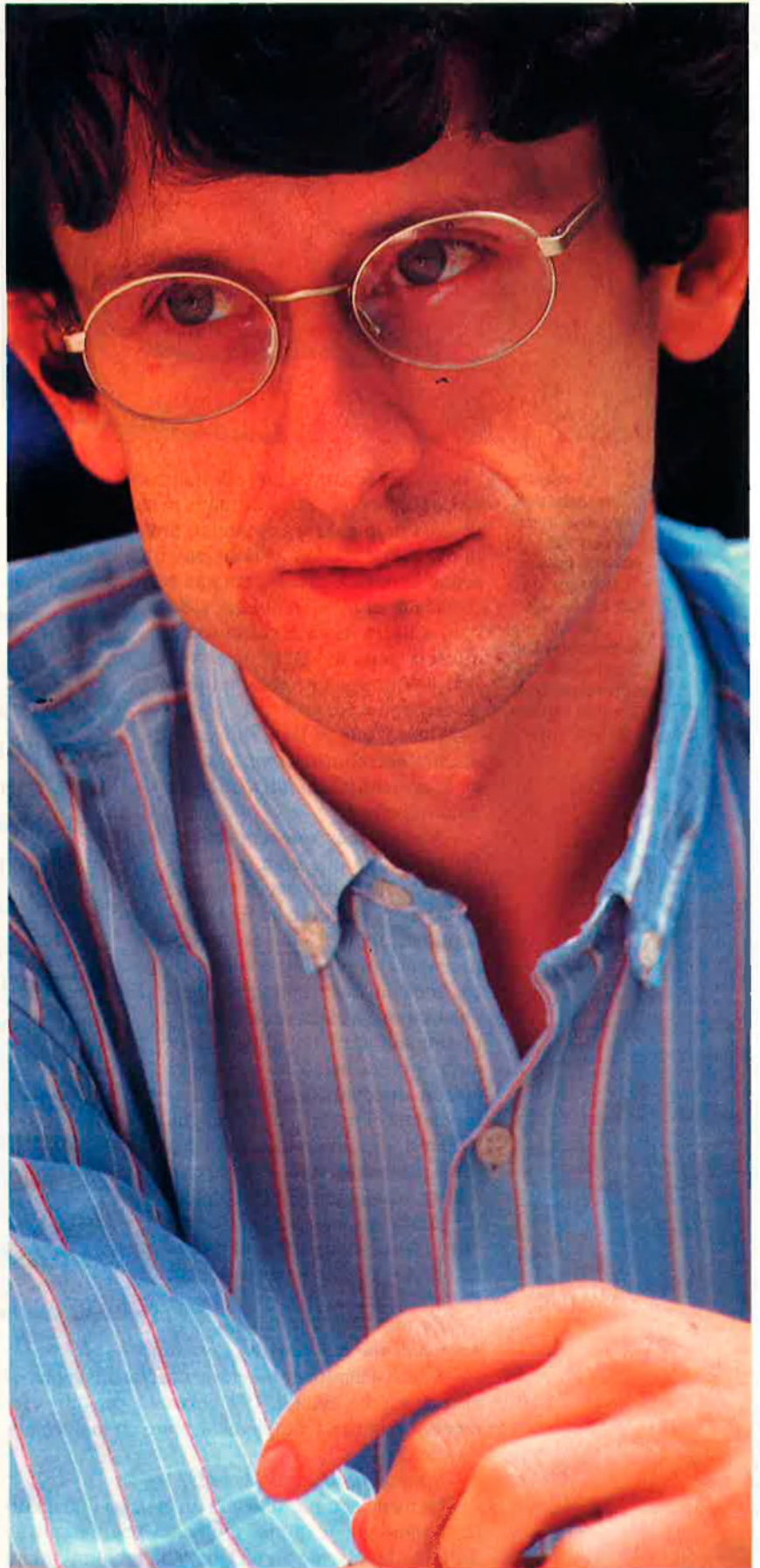
—El llibre té dues característiques, l'una és la intenció de rigor científic, acadèmic, i l'altra, una intenció polèmica. Quan dic, per exemple, que la llengua no té suport popular vull que hi hagi polèmica al voltant d'això però al mateix temps penso que és veritat. Per a mi, la paraula polèmica té el sentit de debat seriós sobre el tema, debat que ara no existeix.

—*Llegint les seves tesis és després la idea que cal fer alguna cosa i ràpid abans no sigui tard, però donada la composició sociològica del país, no se'ns pot trencar la corda si l'estirem massa?*

—Aquest perill no és tan clar com es vol fer veure. Fins ara Convergència i Unió sempre ha posat la convivència davant de la normalització de la llengua, però aquest pensament no és un dogma de fe i caldria discutir-lo. El que està clar és que no hem estirat la corda per saber si es trencaria o no. En aquest moment vivim canvis substancials en finançament autonòmic, supressió de governadors civils, etc. Per què no incloure el tema de la llengua en aquest paquet? Fins aquest moment ha calgut assolir un consens del cent per cent per tirar endavant les lleis de normalització lingüística, però jo no crec que avui això sigui estrictament necessari.

—*I el fantasma del neolerrouisme?*

—Aquest perill sempre hi és però el que cal és neutralitzar-lo. Fins ara el que s'ha fet és repetir un

"Cal deixar els símbols i viure en la normalitat"

RICARD CUGAT

Albert Branchadell veu una involució en l'afany normalitzador: "Les propostes que els socialistes fan en matèria lingüística han retrocedit respecte a les que tenien fa uns anys."

discurs per legitimar una normalització que es basa en conceptes una mica estranys al ciutadà com són llengua pròpia de la comunitat, drets col·lectius de la comunitat catalanoparlant, etc. La idea seria presentar la normalització com una cosa que afecta els ciutadans com a individus i no com a nació, això deixaria sense eficàcia aquests atacs que van llençar recentment molts mitjans de comunicació.

—*Vol dir que el fet de lligar el discurs nacionalista amb el tema de la normalització lingüística ha estat negatiu?*

—N'estic més que convençut. En la mesura que com a discurs se sosté que la llengua és el nervi de la nació, tal i com ha fet la Generalitat, això té efectes contraproductius en la política lingüística. Si es diu que trepitjant la llengua es trepitja el nervi de la nació, el ciutadà que no s'identifiqui amb aquesta nació no se sentirà afectat directament; en canvi, si es vincula el progrés de la llengua al nervi de l'individu, als seus drets personals, sigui o no nacionalista, aquest reaccionarà. Potser d'aquesta manera trobaríem una nova forma de legitimar el procés i sobretot de fer-lo engrescador per a tothom.

—*Es tractaria d'abandonar el nacionalisme per viure en normalitat?*

—Sí, cal abandonar la retòrica nacionalista que és el que ens ha afectat. Cal deixar-se de tants elements simbòlics i simplement viure en la normalitat nacional.

—*Tant de mal fan els símbols?*

—Hi ha una empresa lletera en el país —i no en diré el nom— que té quinze productes i pel fet que ha decidit etiquetar-ne un en català ha rebut un premi

oficial per la seva gran col·laboració en la normalització lingüística. Aquestes són les situacions que hem d'evitar perquè no serveixen per res.

—*La sobirania portaria un canvi de situació lingüística a Catalunya?*

—Hi ha qui creu que la llengua només es normalitzarà si obtenim la independència, però jo no ho crec. S'usaria més en l'àmbit oficial, però al carrer tot continuaria igual. Fins i tot, des de la perspectiva del Dret Internacional, seria més fàcil que el català es normalitzés amb Catalunya dins d'Espanya que no pas fora. Perquè dins d'Espanya formem una minoria i hi ha tota una legislació internacional que ens protegeix. Independents, nosaltres tindríem la minoria a casa, una minoria que reclamaria els seus drets amb el suport d'Espanya i d'alguns països llatinoamericans. Tindríem els problemes que ara pateixen els països bàltics amb la població russòfona.

—*En la situació monolingüe —que vostè creu que seria l'òptima— quin lloc tindria el castellà?*

—Doncs que la gent que l'usa en les seves relacions privades, continuaria utilitzant-lo i ningú no s'hi podria posar.

—*La major mobilitat de professionals dins la Unió Europea, ens pot afectar negativament en el tema lingüístic?*

—Tot depèn de si adoptem com a llengua de relació internacional el castellà o no. Si ho fem, ens perjudicarà. En canvi l'ús de l'anglès, en no ser una llengua establerta aquí, no seria un problema. Això és el que han fet els escandinaus i els funciona.

—*Hem parlat molt de Catalunya però què n'opina, de la situació a la resta dels Països Catalans?*

—Al País Valencià la situació és molt negra, a les Illes és una mica millor, però ni uns ni altres no poden fer res pel seu compte. Si el català es normalitza algun dia això passarà primer a Catalunya i a partir d'aquí els altres podrien seguir-nos.

—*La gran quantitat de reflexions i llibres sobre la llengua no l'estigmatitzen i la converteixen en un problema, més que en un instrument de comunicació atractiu?*

—Aquí m'hi sento implicat, i hi ha una part de raó en això que diu. De tota manera, el debat no es pot aturar, perquè la situació no ho permet. Honestament, crec que l'aproximació que jo faig en el meu llibre és científica i el que pretenc és portar el debat a terrenys seriosos, ja hem patit massa discussions estèrils.

"Independents, nosaltres tindríem la minoria a casa, una minoria que reclamaria els seus drets amb el suport d'Espanya i d'alguns països llatinoamericans. Tindríem els problemes que ara pateixen els països bàltics amb la població russòfona."

Albert Punsola